

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Федорова Ганна

студентка 2 курсу спеціальності право Білгород-Дністровського економіко-правового фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі (м.Білгород-Дністровський)

Використання фемінітивів в українському судочинстві

25 квітня 2019 року Верховна Рада ухвалила закон №2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [1]. Наразі відбувається поступова імплементація цього закону, окремі положення, зокрема, частина третя статті 21 цього Закону, набирає чинності аж з 01 січня 2030 року. 22 травня 2019 року постановою №437 Кабінет Міністрів України схвалив нову редакцію українського правопису, замінивши правопис 1992 року[3]. Нова редакція була розроблена згідно з українськими традиціями правопису з урахуванням нових мовних явищ.

З цього моменту рекомендовано застосовувати норми та правила нової редакції правопису в усіх сферах суспільного життя, зокрема, й в офіційно-діловому мовленні. З того часу минуло чотири роки. Що змінилося в українському суспільстві, зокрема й в судочинстві, відносно імплементації вище зазначених нормативних документів?

Українська мова є однією з найбагатших та найкрасивіших мов у світі, тому що має глибоке коріння. Однак, українське суспільство має деяке стереотипне мислення яке відображається у нашій мові. Одним з перших

проявів стереотипного мислення є використання чоловічого роду як загальної форми.

У законодавстві це проявляється у використанні чоловічих іменників, прикметників та займенників у загальному значенні. Наприклад, у статті 125 Цивільного кодексу України зазначається: «Підсудність справ за місцем знаходження (відповідач)...». У цьому випадку відповідач може бути як чоловіком, так і жінкою. Але вживається чоловічий рід.

Щоб виправити цей недолік, у мовленні з'явилися фемінітиви - слова, які вживаються замість чоловічих іменників, щоб позначати жінок. Наприклад, на місці слова «відповідач» можна вжити слово «відповідачка».

Однак, використання фемінітивів у законодавстві також має свої проблеми. По-перше, вони не завжди зручні для вживання. Наприклад, слово «юристка» займає більше місця, ніж слово «юрист». По-друге, вони можуть бути неодноразово вживані у одному тексті, що важко читати. Також фемінітиви деколи можуть здивувати або навіть образити.

Однією з альтернатив використанню фемінітивів є вживання іменників у відмінках, які відповідають різним статям (чоловічій та жіночій). Наприклад, замість «вчитель» користуються словом «вчителька», а замість «директор» - словом «директорка».

Усі вищесказані проблеми стосуються використання фемінітивів, тому що законодавча мова має свої особливості. Але ми повинні приймати те, що обидві статі повинні бути представлені в законодавстві рівно. Дотримання стереотипів та дискримінації повинно бути уникнено, а за допомогою вживання фемінітивів чи інших способів мовної рівності, законодавство може навіть стати більш зрозумілим та приємним до сприйняття, а також сформувати в мовленні української мови нові красиві та стильні слова.

Таким чином ми вирішили дослідити рішення Єдиного державного реєстру судових рішень Білгород-Дністровського суду, у розрізі цивільної форми судочинства, щоб зрозуміти чи вживаються фемінітиви в судовій діяльності нашого регіону.

Предметом дослідження взято випадкові 50 рішень за період 2018 року, на момент якого не була затверджена постанова КМУ «Питання українського правопису» від 22 травня 2019р. № 437, і 50 рішень 2023 року, на момент набрання чинності постанови.

Аналізуючи обидва періоди ми отримали показники для порівняння у відсотках. За результатами досліджень вживання фемінітивів (позивачка та відповідачка) в рішеннях 2018 року становить 26%, в рішеннях 2023 року 28%.

Робимо висновок, що набуття чинності постанови не мало великого впливу на вживання фемінітивів, так як різниця в 2% не значна.

Маючи певну свободу у використанні фемінітивів, судді Білгород-Дністровського суду не поспішають їх активно використовувати під час створення документів. Звичайно, це не є порушенням мовних норм, хоча використання фемінітивів в законодавстві - це не просто питання мовлення, а й питання гендерної рівності та необхідності усунення дискримінації. Від

позиції нашого законодавства залежить боротьба за рівність у суспільстві та створення рівних можливостей для жінок і чоловіків в усіх галузях діяльності.

Отже, сучасне фемінітивотворення демонструє сьогодні тільки спроби вироблення типових фемінівів, у визначальними щодо уніфікації й кодифікації загальних назв жінок, особливо в діловій сфері, можуть послужити нові словники й мовні дослідження. Маємо надію, що через системне й послідовне використання фемінітиви мають перспективи увійти до писемної й усної форм літературної мови та набути загальноживаного характеру у всіх стилях мовлення, у тому числі й офіційно-діловому, адже творення та використання нових слів - справа не одного дня і навіть року. Тільки людське життя, на жаль коретше, ніж той час, який потрібен для розвитку мови. Людина звикла оперувати вужчими часовими проміжками, фокусуючись лише на періоді свого життя. Тому якісь мовні явища, які були раніше, лише творяться зараз чи будуть у майбутньому, - здаються людині незвичними. Так і з фемінітивами - це лише справа усвідомленості та звички [2].

Література

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2704-19> (Дата звернення 10.11.2023).
2. Масалітіна О. Маркетологиня, водійка та підприємця: що таке фемінітиви та чому ми їх вживаємо [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.the-village.com.ua/village/city/talk/285571-marketologinya-vodiyka-ta-pidpriemnitsya-scho-take-feminivi-ta-chomu-mi-yih-vzhivaemo> (Дата звернення 10.11.2023).
3. Український правопис [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalha%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pra.vopys-2019.pdf> (Дата звернення 10.11.2023)